

VOORbeeldverkiezing
Marvy Green & Goud van Noord

mei 2024

illustraties: Yuliya Pauliukevich

Vanuit een uitkering met groene stappen (weer) richting werk
door middel van tuinieren in de wijk.

In het kort

Groen in de stad is belangrijk voor de leefbaarheid van haar inwoners en de klimaatbestendigheid van de omgeving. Het vermindert wateroverlast bij hevige regenval en zorgt voor verkoeling in hete zomers. Bloeiende planten trekken bijen, hommels en vlinders aan en stimuleren zo de biodiversiteit. Stadsparken brengen mensen uit verschillende wijken samen. Zelfs een klein stukje groen – zoals een gevel-, boomspiegel, of weelderige buurttuin – maakt de stad een fijnere plek voor al haar inwoners.

In het Oude Noorden van Rotterdam is nog veel winst te behalen betreft stadsvergroening. Bijna negentig procent van de wijk is verhard en bebouwd, met alle gevolgen van dien. Na een hevige plensbui zijn veel wegen onbegaanbaar door het teveel aan water. En in de zomer is het een van de wijken waar de gevoelstemperatuur op een warme zomermiddag het hoogst oploopt. Lang niet alle bewoners beschikken over een tuin en in de buurt zijn te weinig openbare groene plekken om af te koelen.

Het Oude Noorden is ook de plek waar stadsvergroeningswinkel Marvy Green en de

‘huiskamer’ Goud van Noord gevestigd zijn. Voor de Buurttuin Brigade slaan zij hun handen ineen. Samen met de buurtbewoners en de vrijwilligers met een bijstandsuitkering willen wij met dit project de leefbaarheid in het Oude Noorden verhogen. Meer groen in de buurt voor een beter welzijn en gezondheid van haar bewoners. Op weg naar een wijk waar stad en natuur goed in balans zijn.

“Samen met de buurtbewoners en de vrijwilligers met een bijstandsuitkering willen wij met dit project de leefbaarheid in het Oude Noorden verhogen.”

De buurttuin brigade

De Buurttuin Brigade is een samenwerking van lokale ondernemers en vrijwilligers uit Rotterdam-Noord. Een sociale onderneming die wordt opgericht met als doel om Rotterdammers die een uitkering krijgen, door middel van groenonderhoud in de wijk, weer stappen richting (betaald) werk te kunnen laten zetten. Met de vergroeningskennis van Marvy Green, de werkbegeleiding vanuit Goud van Noord en vrijwilligers uit de bijstand zetten wij samen de eerste stappen naar een groenere wijk.

Marvy Green

Marvy Green is een non-profit vergroeningsinitiatief, met een vestiging in het Zwaanshalskwartier. Naast het verkopen van producten die de biodiversiteit in de stad stimuleren, biedt Marvy Green een helpende hand bij bewonersinitiatieven in de wijk en het beplanten en vergroenen van privétuinen en -daken. Winst maken is bij Marvy Green geen doel op zich, maar een middel om Rotterdam nóg groener te maken. De winst die wordt gemaakt met de verkoop van producten en het uitvoeren van projecten wil Marvy Green terug laten vloeien naar groenprojecten in de stad. Hierbij staan de gebieden centraal waar de

omwonenden onze hulp het hardst nodig hebben, die hun weg naar reguliere subsidies niet weten te vinden of waar de sociale cohesie voor de aanvraag van een 'Opzoomer Mee' budget onvoldoende is.

Goud van Noord

Een paar deuren verder op de Zwaanshals zit de huiskamer van Goud van Noord gevestigd. Hier krijgen Mensen van Goud – buurtbewoners uit Rotterdam-Noord die worden gezien als 'kansarm' – de mogelijkheid hun talenten in te zetten voor de samenleving en zich te ontplooien. Vanuit de huiskamer worden verschillende activiteiten georganiseerd voor jong en oud. Huiswerkbegeleiding en (voor)leesmomenten in de Bibliotheek van Goud, een luisterend oor en advies betreft uiteenlopende problemen en sinds kort ook werkbegeleiding. Maakgoud helpt mensen uit de bijstand die dromen van (weer) een betaalde baan. Vaak is vrijwilligerswerk met de juiste begeleiding hiervoor een goede eerste stap om ongekend talent zichtbaar te maken. Dicht bij huis gaan we samen van start met de vergroeningsinitiatieven in het Oude Noorden.

De buurttuin brigade

Samenwerkingspartners

Buit

Een deel van de beplanting van de sociale buurttuin zal bestaan uit (inheemse) eetbare planten. Om hier een goede invulling aan te geven zullen we samenwerken met Gydo van 'Buit – eetbare natuur'. Gydo wil met zijn activiteiten mensen weer echt in contact brengen met hun natuurlijke omgeving. Om de buurttuin tot zijn recht te laten komen en buurtbewoners meer te leren over de planten die hier en in hun omgeving voorkomen, zal Gydo ook meerdere keren per jaar workshops en educatieve pluktoers organiseren.

AANPACT

Als project- en ontwerpbureau heeft 'aanpact' al op meerdere plekken in Rotterdam bijgedragen aan het versterken van de biodiversiteit en sociale cohesie. In dit project zal aanpact zorg dragen voor het ontwerp en de uitvoering van het 'meubilair' in de buurttuin om het sociale en educatieve aspect over te brengen aan de buurtbewoners en de tuin zo goed mogelijk tot zijn recht te laten komen.

Nationaal Park Rotterdam

Groen 010 - het groenste netwerk van Rotterdam - lanceerde in 2023 de meerjarige campagne Nationaal Park Stad Rotterdam (NPSR). Met deze campagne worden mensen geactiveerd om te vergroenen en te verduurzamen. Het doel: meer Rotterdammers naar buiten! NPSR biedt een platform voor 'rangers' die zich inzetten voor hetzelfde doel. Marvy Green is al een van de rangers die het manifest onderschrijft. Het platform zal helpen dit plan onder de aandacht brengen in hun communicatie en netwerk.

Tuinen in de buurt

In eerste instantie ligt de focus van de Buurttuin Brigade op bestaande bewonersinitiatieven die groen onderhoud nodig hebben. We blazen nieuw leven in geveltuinen die op dit moment verpieteren. Overwoekerde of juist lege gevels zijn vaak een doorn in het oog voor omwonenden en de gemeente Rotterdam heeft hier momenteel geen beleid voor: een geveltuin heeft officieel geen eigenaar. Om te voorkomen dat ze op termijn worden dichtgegooid en

Struikroven Rotterdam

Planten redden van de sloop, dat is waar Struikroven zich hard voor maakt. We zoeken met hen een samenwerking op zodat een deel van het aan te planten groen 'tweedehands' is en kan worden hergebruikt in de buurttuinen.

Groener Rotterdam

Stijn vindt ook dat Rotterdam groener kan. Met behulp van AI en zijn Instagram account @groener.rotterdam laat hij zien wat de potentie is van de grijze plekken in de stad. Hij maakte voor ons deze impressies waaruit blijkt dat de verwaarloosde geveltuinen uit de buurt juist ruimte bieden voor iets moois!

De buurttuin brigade

weer bedekt met tegels, is het belangrijk dat al het groen er goed bijstaat en vervolgens onderhouden blijft worden.

De vrijwilligers van Goud van Noord helpen bij tuinen waar 1. de bewoners (fysiek) niet in staat zijn het volledig zelf te doen, 2. onvoldoende draagvlak is voor het zelf onderhouden en 3. de initiatiefnemer niet meer in de buurt woont. Het laten verwaarlozen van deze openbare tuintjes is zonde, zeker omdat er eerder geld vanuit de gemeente is geïnvesteerd om ze te realiseren. Bovendien streven we met de Buurttuin Brigade naar een stad en natuur in balans: dat kan alleen wanneer de vergroeningsinitiatieven na aanleg ook in stand worden gehouden. Voor wie nog onbekend is met tuinieren of graag in een veilige omgeving wil oefenen, wordt de tuin van Goud van Noord heringericht om op kleine schaal de kneepjes van het vak te leren.

Wanneer het bestaande groen in de wijk er weer netjes bijstaat, is het tijd voor de volgende stap: het aanleggen van extra groen. Voor de aanleg van elk stukje groen gaat Marvy Green eerst in gesprek met

de bewoners van de wijken waar de prioriteit het hoogst is. We kijken welke banden/relaties er al zijn en gaan samen met deze bewoners de wijk in, om vervolgens contact te leggen met de nabije burens. Op deze wijze creëren we een breder draagvlak en geven we de meest ideale tuin vorm. Ook houden we rekening met het onderhoud in de toekomst. Om ervoor te zorgen dat de tuinen na de aanleg omarmd en onderhouden worden, is goed overleg en samenspraak essentieel. Per situatie kijken we welke vorm van vergroening er mogelijk is, afhankelijk van het beschikbare oppervlak. We streven om in een jaar in totaal meer dan 100m² te vergroenen. Dit kan door:

- Verwaarloosde geveltuinen nieuw leven in te blazen
- Reeds aanwezige buurttuinen uit te breiden
- Geveltuinen en boomspiegels aan te leggen
- Moestuin en/of kruidenbakken op hoogte te realiseren
- Het aanleggen van een nieuwe sociale tuin als ontmoetingsplek
- Regentonnen plaatsen om de toegankelijkheid tot regenwater mogelijk te maken

Van grijs...

impressies van @groener.rotterdam

...naar groen!

Vergroening in de stad

Het belang van groen in de stedelijke omgeving wordt steeds vaker benadrukt en omarmd. Tuinbezitters ruilen stenen en tegels massaal om voor groene planten, bloemen en struiken.¹ Straten en gevels worden door buurtbewoners vergroend. Ook de bewoners van Rotterdam steken hun handen uit de mouwen. In 2023 werden meer dan 150 boomspiegels omgetoverd tot weelderige bloemenfestijnen² en maakten 231.048 tegels plaats voor stroken groen.³

Ook de gemeente Rotterdam probeert met subsidies en herinrichting de publieke ruimte groener te maken. De afgelopen vier jaar werd er 21,5 hectare (dat zijn ongeveer 30 voetbalvelden) aan extra groen gerealiseerd⁴ en de aankomende jaren wil de gemeente nog 20 hectare extra verwezenlijken in het kader van de Groenagenda 2023-2026.⁵ Enkele projecten zijn al verwezenlijkt, anderen staan nog op de planning. Het Museumpark is vergroend en langs de Coolsingel zijn nieuwe bomen geplant. Voor het Hofplein en station Alexander staan nog grote vergroeningsplannen in de kalender.

Om de ambitie van de gemeente te kunnen verwezenlijken is óók burgerparticipatie nodig. Juist op kleine schaal stappen zetten is een belangrijk onderdeel van de Groenagenda en hieraan leveren we met de Buurttuin Brigade graag onze bijdrage.

1. NOS. [‘Steeds meer Nederlanders maken serieus werk van vergroenen tuin’](#). 22 april 2024.

2. Nationaal Park Rotterdam, [‘Boomspiegelfeest’](#), 2023.

3. Rotterdams Weerwoord, [‘NK Tegelwippen 2023: in Rotterdam maakten 231.048 tegels plaats voor groen’](#). 15 november 2023.

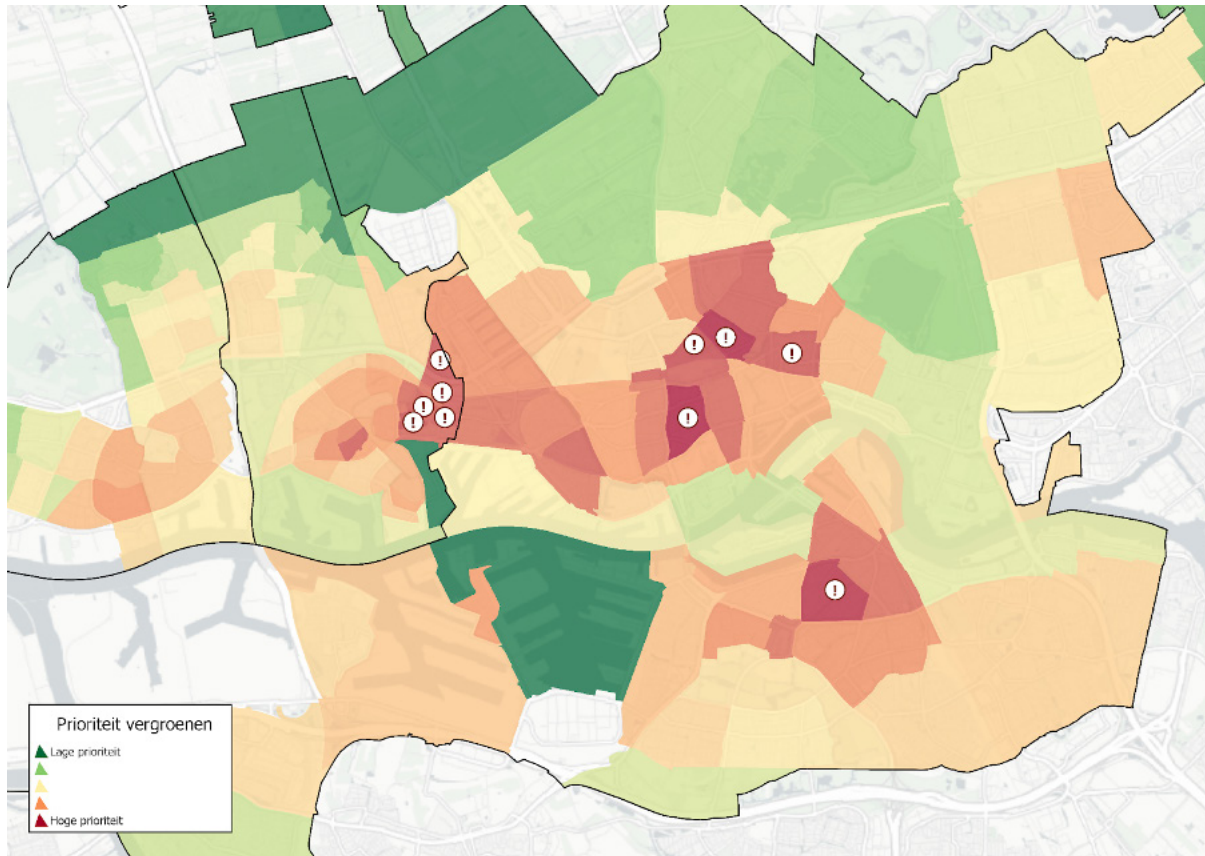
4. Duurzaam010, [‘Groen en water’](#).

5. Gemeente Rotterdam, [‘Rotterdam wordt steeds groener’](#), 15 april 2024.

Het Oude Noorden in kaart gebracht

In overeenstemming met de Wijkhub, Stadsbeheer en andere groenprofessionals gaan we aan de slag met onze vergroeningsambities in Rotterdam-Noord. Voor een groene, prettige en gezonde leefomgeving is hier nog veel winst te behalen. Het Oude Noorden is een van de wijken waar mensen minder te besteden hebben, en waar minder groen is. Er zijn minder plekken om af te koelen, om regenwater af te laten stromen en er hangt een hoge concentratie fijnstof in de lucht. Kortom, het Oude Noorden is een aandachtsgebied als het gaat om stadsvergroening.

Vergroening in de stad

Voor deze 'heatmap' van Rotterdam is een weging toegepast van 2x impact klimaatverandering en 1x kwetsbare doelgroepen om tot de juiste prioritering te komen. Voor de impact klimaatverandering zijn 3 factoren meegenomen: Urban Heat Island effect (UHI), stormwaterafvoer na heftige neerslag en luchtkwaliteit. Onder kwetsbare doelgroepen wordt verstaan: ouderen, mensen met hart- en vaatziekten zoals obesitas, roken, stress en overige chronische ziektes.

Om zo veel mogelijk verbetering in de wijk te realiseren, gebruiken we voor dit project gegevens met betrekking tot hittestress, wateroverlast na hevige neerslag en luchtkwaliteit die zijn gecombineerd met gezondheidsgegevens van de huishoudens in Rotterdam betreft kwetsbare doelgroepen (CBS en RIVM). De 'heatmap' van Springco die voortkomt uit het combineren van deze data geeft aan welke plekken de hoogste prioriteit hebben betreft stadsvergroening: zowel om de wijk klimaatbestendig te maken als de gezondheid en het welzijn van de buurtbewoners te verbeteren.⁶

6. Sprinco Urban Analytics. '[Groen in de stad, waar te beginnen?](#)'. 19 juli 2022.

Naast de 'heatmap' van Springco laten ook andere gegevens zien waarom het een logische stap is om met de Buurttuin Brigade te beginnen in het Oude Noorden.

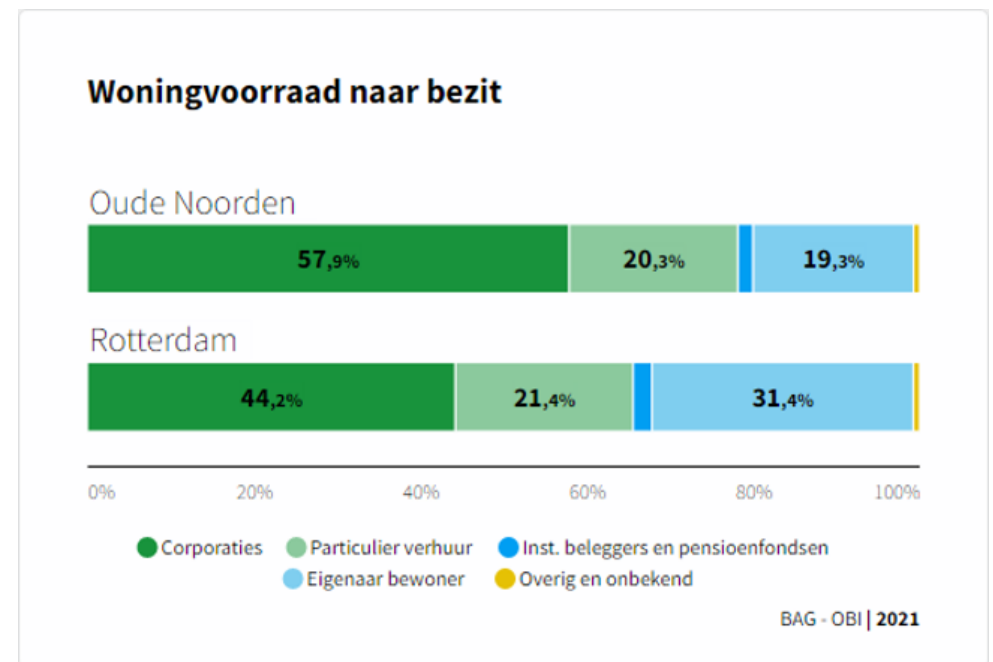
In vergelijking met het Rotterdamse

Vergroening in de stad

gemiddelde heeft het Oude Noorden een bovengemiddeld aandeel corporatiebezit en particuliere huur; bijna 80% van de woningen is huur of sociale huur. Deze verdeling in woningvoorraad werkt ook klimaatongelijkheid in de hand.⁷ Veel huurders voelen onvoldoende eigenaarschap over hun woning en gevel en zijn minder draagkrachtig. Ook is er een snelle wisseling in bewoners. Deze combinatie van factoren zorgt ervoor dat de bewoners beperkt zijn in het aanpassen van hun woonomgeving en het investeren in privaat groen.

Sociaal-economische ongelijkheid en de verdeling in woningvoorraad speelt ook een rol bij hittestress. Huurders met lage inkomens kunnen vaak moeilijker hun woning koel houden dan particuliere huiseigenaren met hogere inkomens. Daarbij komt dat het Oude Noorden ook nog eens behoort tot de subbuurten waar de gevoelstemperatuur op een warme zomermiddag het hoogst oploopt. Verharding en bebouwing van de wijk (81-90%) zijn hiervoor de belangrijkste oorzaken. Het maakt de wijk kwetsbaar⁸: niet alleen voor hittestress, maar ook voor wateroverlast. Het Oude Noorden heeft een hoge

wateropgave en – vanwege de weinige beplanting – een lage watervraag. Dit betekent dat er veel water op straat blijft liggen na een hevige regenbui – het kan simpelweg niet de grond in stromen. Tegelijkertijd hebben veel panden een BlueLabel: bij ernstige regenval is er hier een groot risico dat water naar binnenloopt. Een betere waterhuishouding is dus belangrijk voor de leefbaarheid in de wijk.⁹

Ruimtelijke ordening, Wonen & Verkeer in het Oude Noorden, Onderzoek en Business Intelligence (OBI). [Onderzoek010](#).

7, 8, 9. Rotterdams Weerwoord. [‘Klimaatongelijkheid en kwetsbare groepen’](#).

Vergroening in de stad

Maatschappelijke doelen

Bovenstaande gegevens laten zien dat vergroening in het Oude Noorden van belang is om 1. (klimaat) ongelijkheid tegen te gaan, 2. de wijk leefbaarder en 3. weersbestendiger te maken. In een tijdsspanne van 1 jaar wil de Buurttuin Brigade de eerste stappen zetten naar een wijk waar stad en natuur beter in balans zijn. We zien dit jaar als een pilotjaar, maar tegelijkertijd als vliegwieltje voor een succesvolle sociale onderneming daarna. Wanneer we hebben laten zien dat het onderhoud op zorgvuldige en structurele wijze wordt uitgevoerd, zullen meer buurtbewoners interesse hebben in de diensten en hiervoor ook een investering willen maken. Het streven is dat we na de opstart niet langer afhankelijk van externe financiering.

We zetten ons in om de volgende maatschappelijke doelen te bereiken:

- De vrijwilligers met een bijstandsuitkering van Goud van Noord werkervaring laten opdoen en zo helpen met een stap richting (betaald) werk. Hun zelfvertrouwen laten groeien en meer structuur en

zekerheid te brengen in hun leven.

- Stimuleren van de biodiversiteit en klimaatadaptie in versteende gebieden in Rotterdam. We beginnen dicht bij huis in het Oude Noorden.
- Verbeteren van het welzijn van de omwonenden (meer groen) en de sociale cohesie in de buurt (in samenspraak groen aanleggen en onderhouden)
- De impact voor kwetsbare wijken in de stad voor 1 jaar toepassen en kenbaar maken, om zo te groeien naar andere wijken (in samenwerking met lokaal gewortelde organisaties) en het project voor langer termijn uit te kunnen voeren met een vaste opdrachtgever gecombineerd met omwonenden die ook gebruik willen maken van de diensten.

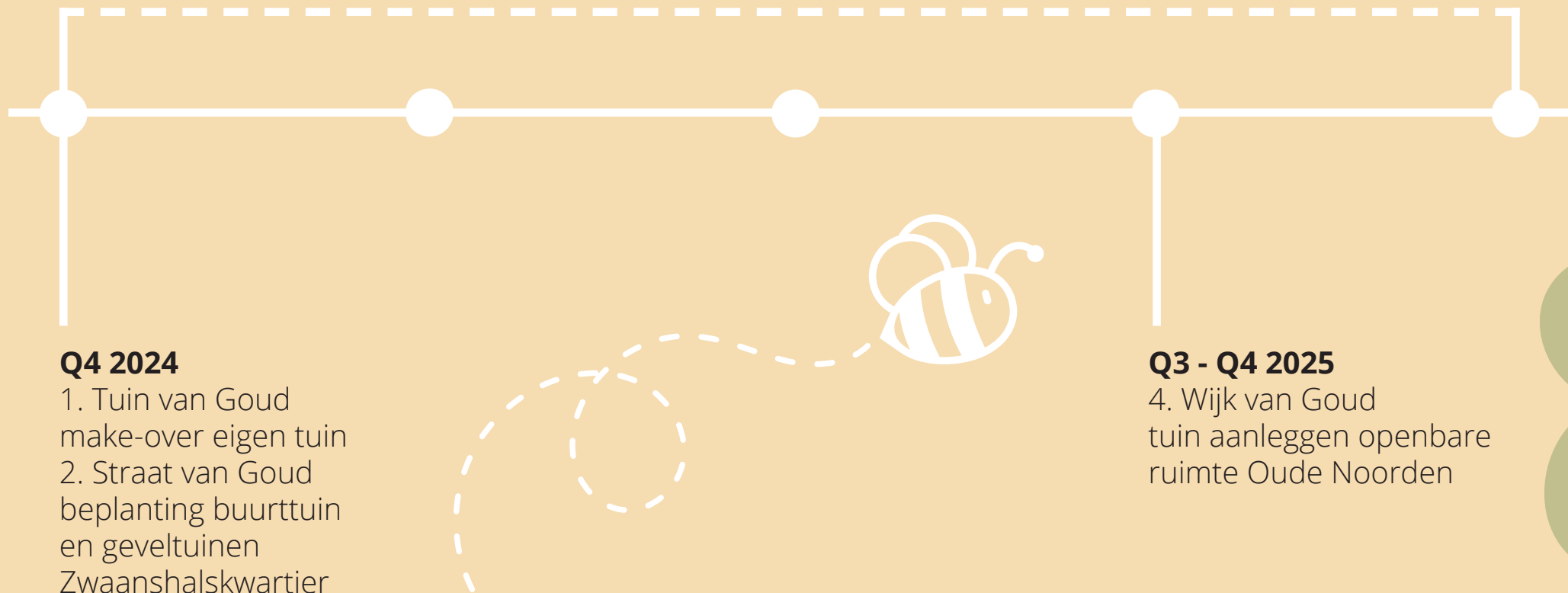
“Het streven is dat we na de opstart niet langer afhankelijk zijn van externe financiering.”

Projectplanning

Het project – en zo ook de begroting – is opgebouwd uit verschillende fasen in één kalenderjaar

Q4 2024 t/m Q4 2025 (doorlopend)

- 3. Wijk van Goud
Geveltuinen opfrissen
- 5. basiscursus groenonderhoud
- 6. begeleiding vrijwilligers naar werk vanuit Goud Academie

Projectplanning

De start zal plaatsvinden in het najaar van 2024, het ideale seizoen om planten goed te kunnen laten wortelen voordat deze hun winterslaap in gaan. Dit zorgt ervoor dat de planten in het voorjaar sterk en vol energie zullen opkomen. Niet alle fasen zullen elkaar chronologisch opvolgen, sommige activiteiten lopen parallel aan elkaar.

Communicatie

De Buurttuin Brigade zal via social media worden aangekondigd en vindbaar zijn via een eigen website. We laten via deze kanalen zien wat we gaan doen en welke locaties er op de planning staan voor onderhoud. Op deze manier creëren we naamsbekendheid en proberen we ook in contact te komen met mensen uit de wijk.

In andere woorden: we delen wat we doen en we werven betrokken buurtbewoners om aan te sluiten bij de beweging. Zo kunnen zij zich via deze weg aanmelden wanneer zij hulp willen inroepen van de Buurttuin Brigade, verwaarloosde plekken in de wijk 'nomineren' voor het programma, het initiatief steunen of hun eigen handen uit de mouwen steken. Ondanks de geografische focus op het Oude Noorden, zijn uiteraard ook andere vrijwilligers die momenteel nog niet bekend zijn met Goud van Noord welkom om deel te nemen aan het project.

Begroting

De totale begroting van de Buurttuin Brigade is €94.118 incl. BTW. We zijn in gesprek met woningcorporaties en Gemeente Rotterdam om het 'groen' in de begroting te co-financieren. Om die reden doen we mee aan de VOORbeeldverkiezing met een totaalbedrag van €82.339 incl. BTW.

Dit bedrag bestaat uit de volgende onderdelen:

- Buurttuin Brigade actief in de wijk + begeleiding naar werk voor 1 jaar met 10 deelnemers: €32.782
- Tuin van Goud: Goud van Noord's tuin inrichten als 'proeftuin': €1.530
- Straat van Goud: beplanten zelfbeheer en geveltuinen Zwaanshals/Zaagmolenkade: €871
- Wijk van Goud: aanleg sociale buurttuin in het Oude Noorden: €27.407
- Opstartkosten zoals fotografie, logo, huisstijl en website €12.463
- Gereedschap, werkkleding en aanpassing capaciteit bakfiets: €2.805
- Onvoorzien: €4.482

De totale begroting maakt de opstart van de sociale onderneming mogelijk en daarbij het uitvoeren van werkzaamheden van het eerste jaar. Hiermee kunnen we tien uitkerings erechtigden helpen in hun weg richting betaald werk. We streven ernaar om na een jaar voldoende naamsbekendheid te hebben gegenereerd, waardoor andere financiers en samenwerkingen tot stand komen om de onderneming te kunnen laten voortbestaan.

